

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendivm Summæ Card. Toleti

Minucius, Genesisius

Sammieli, 1613

De quinto præcepto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41701

git aliquem mori, & damnari, qui si sacramenta suscepisset saluus esset: sepulturam etiam sine Eleemosynis pauperibus erogare tenetur,

DE QUINTO Præcepto.

De peccato homicidii.
Cap. 6.

Homicidium est * iniusta hominis occisio: quæ potest quinque modis fieri: facto, præcepto, consilio, permissione, & auxilio. Occidere seipsum, vel membrum sibi abscindere ex deliberatione, est de genere suo mortale, quia est contra charitatem, qua quis se diligere tenetur: & contra iustitiam, quia homo non est vite suæ dominus, sed custos, unde, & si Samson, &

aliquz

aliquæ virgines se ipsas occiderunt
hoc ex reuelat. Spiritus Sancti fa-
ctum est, vt docet D. August. 5.
de Ciuitate Dei Cap. 17. licet ta-
men sibi membrum abscindere in
duobus casibus. * Primo ob sani-
tatis & vitæ conseruationem, ad
quod tamen nemo tenetur nec per
se nec per alium. * Secundo ad ma-
ius incommodum vitadum, quo-
modo Iosephus 2. lib. Belli Iudai-
ci sibi vnâ manum abscidit ne
vtramque perderet, peccaret verò
etiam qui se ipsum occidi permit-
teret, nisi ob Reip. defensionem,
vel amicorum, vel fidei, vel si ob
bonum proximi id ageret. Quan-
do quis ab alio iniuste inuaditur li-
cet possit facile illum occidere, po-
test tam è permittere se ab illo oc-
cidi ne ille in peccato mortali mo-
riatur. Item qui damnatus est ad
mortem, tenetur quidè ad omnes a-
ctiones quæ disponunt ad occisio-
nem, non potest tamen sei ipsum oc-

Q

cidere, vel ex scala proiicere. Sed
 neque licitū est se à iudice defen-
 dere, eum vel verberando aut vul-
 nerando, quāvis quis sit innocens,
 potest tamen cū quis est in carce-
 re etiam iusta ex causa, fugam ar-
 ripere, vincula, muros, & portas
 frangere, modo dāna illa sarciat, &
 fuga sua damnrāliis non inferat,
 neque tamen licet saltē ministris
 Iustitiæ instrumenta ad fugiendū
 illis dare, ac similiter qui iuste dā-
 natus esset ad vitam inedia finie-
 dam, si habeat cibos, potest sume-
 re, licet ad hoc non teneatur, sicut
 neque quisquam ad illi dandum
 possetque idem venenum sume-
 re, si ad hoc damnatus iuste esset,
 sed extra hos casus nemini licet
 se ipsum occidere, vel ea facere ex
 quibus mors certo aut probabili-
 ter sequi solet, secus tamen si ad-
 esset probabilitas contraria quo-
 modo excusantur funambuli à
 peccato mortali, quia cum sint in

illa arte egregie exercitati, probabile est mortē inde nō secuturam. Innocentem nunquam licet occidere, nisi iuridicē iniustus fuerit probatus. nocentē vero etsi liceat occidere, non licet tamen nisi vel auctoritatē publicā, nisi fortē nocens ille esset tyrānus sine vero titulo, & inde affutgeret spes libertatis, nec respublica eo posset alio modo liberari. Secus vero de Tyranno qui habet iustum titulum, nam hunc nō licet sine auctoritate publica perimere, ex conc. Cōstant. Sess. 15. ac præterea nisi iusta ex causa, nā graue est peccatū, ex leui, hominē morti condēnare, ac denique nisi seruato ordine iuris, quo spectat vt nullus vnquā propter crimen occultum, vel mortū adiudicetur, vel torturæ subiiciatur, ac nisi accusetur & citetur, nisi fortē in flagranti delicto esset deprehensus. In necessitate tamen licet etiam occidere privata

authoritate, nempe ad res tuas defendendas, aut vitam propriam vel amicorum tuorum, nisi persona inuadens esset multum necessaria Reipublicæ, quo in casu qui inuaditur, debet potius pati se occidi: sicut & vice versa, si ipse esset valde necessarius Reip. inuadens non item, teneretur hunc potius occidere quàm mortem ab illo pati. Sed si neuter esset ita necessarius, posset, vel occidere, vel mortem excipere. Ac demum et si nobili laico liceat occidere ad honorem suum defendendū, vel potius ad auertendam notam vel infamiam quàm alioquin subiret, (neque enim post contractam iniuriam, liberum est illi occidere, quia iam hoc esset seipsum vindicare authoritate priuata, quod non licet) id tamen aliis non licet. Duellum item prohibetur nisi fiat vel ad pacandos duos exercitus contrarios, vt quando pu-

gna ad duos reducitur, vel cum
 quis vitæ periculo aggredi duel-
 lum cogitur, vt si alioquin ab a-
 lio esset occidendus, alias duellum
 aggredi est peccatum maxime im-
 pietatis, & à summis Pontificibus
 vetitum, atque damnatum, vt su-
 pra lib. 1. cap. 41. pluribus est de-
 monstratum, & vide Conc. Trid.
 Sess. 25. cap. 19.

De homicidio casuali. Cap. 7.

Potest quis præter intentionē
 alium occidere aliquid agen-
 do, vel etiam aliquid omittē-
 do, qua in re hæ regulæ seruandæ
 sunt. * Prima. Qui in actu licito
 præter intentionē occidit: peccat
 magis vel minus, iuxta maiorem
 aut minorem negligentiam qua uti-
 tur in præcauendo tali effectu:
 vnde si adhibet omnē moraliter
 quæ in ea re adhiberi potest & so-

let, pro ratione rei, loci, & aliarum
 circumstantiarum, non peccat.
 si autem non adhibet peccat pro
 ratione negligentia. * Secunda.
 Qui in actu illicito alium præter
 intentionem occidit, peccat, etiam
 post diligentiam adhibitam, pec-
 catum tamen illud tantum solum est
 quantum fuit actus ille illicitus.
 * Tertia. Qui aliquid prætermittit
 quod ex Iustitia tenebatur facere,
 si ex eo sequatur mors aliquorum,
 peccat pro ratione omissionis,
 ita ut tantum sit peccatum quod ad-
 mittit, quanta fuit ommissio: &
 sic peccant Principes cum latro-
 nes non comprehendunt. Aduo-
 cati qui innocentis iustam cau-
 sam non defendunt. Medici qui
 ex ignorantia, vel pigrizia, infir-
 mos perire sinunt: parentes, qui
 pueris arma permittunt, quibus
 occidunt: & qui in extrema ne-
 cessitate non succurrunt, vel qui
 uis falso accusatum, suo testime-

nio n
 alicui p
 nifesta
 cati sun

De c

S Ep
 qu
 mi
 mere o
 constan
 iustos:
 fratres,
 sos, & c
 ultra pe
 catione
 1. cap.
 Patriar
 piscopo
 Episco
 liter pe
 munic

nio non defendum, aut insidias alicui paratas ad mortem nõ manifestant, & hi omnes eiusdẽ peccati sunt rei.

De circumstantiis homicidij.

Cap. 8.

Septẽ sunt personarũ genera, quas in confessione circa homicidij circumstantias exprimere oportet. * Primo notabiliter consanguinitate, vel affinitate cõiunctos: vt si quis occidat parentes, fratres, filios, &c. Secũdo. Religiosos, & clericos: & hos occidentes, ultra peccatũ mortale excõmunicationẽ ma. incurrũt, vt supra lib. 1. cap. 31. Tertio. Magnos Prælatos, Patriarchas, Archiepiscopos, & Episcopos. * Quarto. Cardinales nõ Episcopos, omnes enim hos hostiliter persequi sub mortali, & excõmunicatione Cœnæ Domini est

vetitum, nisi percutiens sit infra
14. annum, vel sit senex, infir-
mus, pauper, aut sine graui in-
commodo non possit ire Romam
quia tunc reseruat^r tantum Epif-
copo. * Quinto, Notarios, Procu-
ratores, Aduocatos, Auditores, &
Iudices, qui negotiorum causa ve-
niunt Romam, aut ibi morantur.
* Sexto. Venientes ad sedem Apo-
stolicam, aut inde recedentes.
* Septimo. Illos ex quorū percul-
sione, vel occisione, alii in re tem-
porali damnum patiuntur, qui-
bus necessario facienda est resti-
tutio. Est alia loci, circumstantia
maximè necessaria, vt in confessio-
ne exprimat^r, vt si fiat occisio in
Ecclesia, vel iniuriola sanguinis
effusio ibidem facta fuerit ab ho-
mine sanæ mentis, quo euentu
Ecclesia polluitur, sicut & per vo-
luntariam pollutionem, etiam il-
lam quæ est ex matrimonio, mo-
do publica sit vel nota multis, &

cum in Ecclesia sepelitur excommunicatus aliquis, vel infidelis, quo euentu radi debent parietes Ecclesiæ, vel cum consecratur ab Episcopo excommunicato. Celebrare autem in Ecclesia polluta, est peccatū mortale, nulla tamen incurritur inde censura, aut irregularitas, & si ea erat consecrata debet reconciliari ab Episcopo cum aqua ab Episcopo benedicta, sin verò esset tantum benedicta & non consecrata, potest à simplici Sacerdote reconciliari, sed simiiter debet aqua esse ab Episcopo benedicta. Demum in confessione est explicandum, si quis per aliu n, vel per se alterum occidit, & quanto tempore ea in voluntate, contra proximi charitatem perseverauerit.

De intellectu præcepti non occidendi. Cap, 9.

Quatuor præcipue hoc præcepto prohibetur. Primo: Nocendum quodlibet corporale, vt occidere, mutilare, verberare, percutere, &c.* Secundo. Omnes præparaciones ad prædicta facienda, vt gladium ad occisionem porrigere, inimicum obseruare: & alios ad ei nocendum hortari.* Tertio. Contumelia, quæ est inhonoratio deliberata per verba malum culpæ exprimentia, vt fur, mendax, falsarie, & conuicia, quæ ad malum pœnæ spectant, vt insensate, cæce, illegitime, quæ quando fiunt deliberatè & animo inhonorandi, & iniuria est grauis nec est inter personas leues ac nullius ferè momenti, semper continent peccatum mortale: secus tamen si fiant gratia correctionis, quomodo interdù Dominus seruum suum, stultum appellat, ac præterea cum debito modo nec enim licet cuiunque superiori

iacere conuicia in inferiore perinde ac in seruum. * Quatto. In teriores motus animi deliberati vt mortem velle alicui. Denique eodem præcepto prohibentur quæcunque his duobus carminibus continentur.

Iussio, consilium, consensus,
palpo, recursus.

Participans, mutus, non ob-
stans, non manifestans.

DE SEXTO Præcepto.

Non Mœchaberis. Cap. 10.

MOEchari, & fornicari
apud Theologos, &
Iuristas pro quolibet
actu illicito venereo